

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD BRATISLAVA

Leškova 17, 811 04 Bratislava

Číslo konania : KPU BA-2014/15331-3/55078/STA
V Bratislave dňa : 23.9.2014

KANCELÁRIA NÁRODNEJ RADY SR PODATEĽŇA		
Dátum zaevidovania:		
25 -09- 2014		
Číslo spisu: <i>OPD-106- /2014</i>		
Listy:	Prílohy:	
RZ	ZH	LU

Krajský pamiatkový úrad Bratislava podľa § 11 odseku 2 písm. d) zákona číslo 49/2002 Zb. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“), ktorý je vecne príslušným správnym orgánom a podľa § 9 odseku 5 pamiatkového zákona je miestne príslušným správnym orgánom na úseku ochrany pamiatkového fondu vydáva toto

Z Á V Ä Z N É S T A N O V I S K O

Krajský pamiatkový úrad Bratislava (ďalej len KPÚ BA) podľa § 32 odseku 10 pamiatkového zákona na základe žiadosti podanej dňa 18.8.2014 a doplnenej 17.9.2014 Kanceláriou Národnej rady SR, Nám. A. Dubčeka č. 1, 812 80 Bratislava, vlastníkom severnej terasy areálu Bratislavského hradu, Zámocká 2, 812 80 Bratislava, ktorý je národnou kultúrnou pamiatkou, zapísanou v Ústrednom zozname pamiatkového fondu pod číslom 28/16 nachádzajúcej sa v Pamiatkovej rezervácii Bratislava na parcelách č. 800/22, 860/1, 2, 3, 5, 15, 17, 863/2, 864/1 a 876/5, 7, 8 v k.ú. Bratislava - Staré Mesto, a po preskúmaní predloženej prípravnej dokumentácie v rozsahu:

- I. Zameranie archeologických nálezov pri SZ bastione vložené do realizačnej dokumentácie podzemnej garáže v úrovni vjazdu (Bouda a Masár, 06/2014),
- II. Geodetické zameranie odkrytých architektúr v severozápadnom bastione s vyznačením dotknutých rímsko-keltských murív (Via Magna s.r.o., 07/2014),
- III. Predbežné výsledky architektonicko-historického výskumu, plocha II, severozápadný bastion s opisom dotknutých objektov, vyhodnotením nálezov, ich charakteristikou pamiatkových hodnôt, návrhom na ochranu a spôsob prezentácie (Via Magna, 08/2014),
- IV. Bratislavský hrad, zameranie archeologického výskumu pri SZ bastione vloženého do RD podzemná garáž a rekonštrukcia zimnej jazdiarne – úroveň 1.PP jazdiarne (Bouda a Masár, 09/2014). Predložený materiál plniaci funkciu architektonickej štúdie pozostáva z výkresov formátu A3 s legendou bez osobitnej textovej časti a obsahuje:
  - návrh troch alternatív (1, 1B a 2) riešenia kolízie trasy plánovaného vjazdu do podzemných garáží s murivami keltsko-rímskej stavby v severozápadnom bastione, jeho súčasťou je označenie murív a schematické vyznačenie navrhovaného rozsahu ich zachovania in situ resp. rozsahu ich rozoberania a transferov (3 formáty A3),
  - zvislý rez navrhovaným vjazdom a vyznačením výškovej polohy antických murív a navrhovaného vonkajšieho terénu (1 formát A3),

- navrhovaná dispozícia bližšie neurčeného podzemného podlažia garáží so začlenením nálezov keltsko-rímskych objektov v západnom bastione, pod zimnou jazdiarňou a návrh zámeru prezentácie nálezu pod navrhovaným východným obvodovým múrom zamýšľanej rekonštrukcie barokovej záhrady (1 formát A3),

s c h v a ľ u j e

architektonickú štúdiu „Bratislavský hrad, zameranie archeologického výskumu pri SZ bastione vloženého do RD podzemná garáž a rekonštrukcia zimnej jazdiarne – úroveň 1.PP jazdiarne“ (Bouda a Masár,09/2014) predloženú ako prípravnú dokumentáciu pre spracovanie realizačnej projektovej dokumentácie predmetnej časti objektu pri vjazde do podzemných garáží pri dodržaní nasledovných podmienok:

A. K realizácii stavby spracovať realizačný stupeň projektovej dokumentácie na základe prípravnej dokumentácie v zmysle rozhodnutia KPÚ BA k zámeru obnovy areálu Bratislavského hradu – III.etapa č. BA/08/1618/2/6476/Sta) zo dňa 13.10.2008, príslušných záväzných stanovísk KPÚ BA k PD pre územné a stavebné konanie ako aj záväzného stanoviska KPÚ BA č. KPU BA-2014/6890-2/18452/STA zo dňa 23.7.2014 k projektovej dokumentácii „NKP Bratislavský hrad, rekonštrukcia hradného paláca a objektov v areáli Bratislavského hradu, časť 2.L: Podzemná parkovacia garáž, projekt pre zmenu stavby pred dokončením“, (Ing.arch. P.Bouda, Ing. arch. I. Masár, 01/2014).

1. Vzhľadom na kolíziu polohy zachovaných rímskych architektúr a navrhovanej dispozície podzemných podlaží a potrebu návrhu optimálneho spôsobu ochrany a prezentácie nálezov zachovaných zvyškov stavebných konštrukcií rímskych architektúr odkrytých archeologickým výskumom na severnej terase Bratislavského hradu v polohe západného bastionu je potrebné dispozičné a konštrukčné riešenie vjazdu do garáží po prerokovaní s KPÚ BA adekvátne upraviť s cieľom ich zachovania v origináli na pôvodnom mieste v maximálnom možnom rozsahu.
2. Vzhľadom na vlastníkom deklarovанú nemennosť trasovania vjazdu do garáží, zámer objemovej rekonštrukcie zimnej jazdiarne v pôvodnej hmote a dobovom výraze a nerealizovateľnosti prezentácie predmetných nálezov in situ bez nadzemnej krycej stavby budú jednotlivé časti antickej architektúry riešené nasledovným spôsobom:
  - a. Keltsko-rímska stavba v severozápadnom bastione

Dispozičné a konštrukčné riešenie kolízie trasy plánovaného vjazdu do podzemných garáží s murivami keltsko-rímskej stavby v SZ bastione riešiť zmysle Alternatívy 2 predloženej architektonickej štúdie „Bratislavský hrad, zameranie archeologického výskumu pri SZ bastione vloženého do RD podzemná garáž a rekonštrukcia zimnej jazdiarne – úroveň 1.PP jazdiarne“ (Bouda a Masár,09/2014), ako prípravnej dokumentácie označenej ako bod IV. tohto záväzného stanoviska.

    1. Severný pilier stavby (P1) ponechať na mieste, počas výkopu bude chránený záporovým pažením.
    2. Južný pilier stavby (P2) rozrezať horizontálne na tri kusy, odrezať aj od železobetónovej šachty aj s rohom šachty, v ochrannej oceleovej klietke po častiach transportovať do priestoru pod východnou časťou terasy pred južnou fasádou paláca, kde bude po predchádzajúcom reštaurátorskom ošetrení prezentovaný. (Iným prijateľným riešením je následne po realizácii zastropenia vjazdu do garáží prinavrátanie všetkých častí rozrezaného piliera po reštaurátorskom ošetrení do pôvodnej polohy).
    3. Východnú stenu stavby (murivo 7) ponechať na mieste. Pre realizáciu vjazdu zabezpečiť steny výkopu okolo múra, podchytiť časť nad vjazdom (7.2 a 7.3), Kvôli

južnému koncu steny (segmentu 7.4) upraviť dispozíciu priľahlej časti 1.PP zimnej jazdiarne.

4. Severnú časť západnej steny stavby (8.1, 8.b1) ponechať na mieste, počas výkopu chrániť záporovým pažením. Južná časť dvoch paralelných murív západnej steny (murivo 8.2, 8.b2) koliduje s trasou vjazdu a nakoľko je v značne staticky narušenom stave, je možné ho rozobrať s tým, že všetok takto získaný pôvodný stavebný materiál bude použitý pri prezentácii objektu v úrovni terénu.
- b. Odkryté antické architektúry v polohe severozápadného bastionu a na priľahlej archeologicky preskúmanej ploche pri severozápadnej hradbe mimo murív 8.2, 8.b2 a P2 je potrebné v celom rozsahu zachovať v pôvodnom materiáli a na pôvodnom mieste.
1. Pri návrhu úpravy terénu plochy ležiacej pozdĺž vnútorného líca severozápadnej hradby susediacej s uvedenými zvyškami antických stavieb na severe počítať s možnosťou rovnakého spôsobu prezentácie prípadných nálezov antických architektúr z ďalších, dosiaľ nerealizovaných archeologických výskumov.
  2. Časti predmetných antických architektúr, ktoré ležia severne mimo trasy vjazdu do garáží, budú ponechané na pôvodnom mieste a celoplošne (vrátane plôch archeologických sond) budú prekryté geotextíliou a zasypané zeminou z výkopov. Ich rozsah po prerokovaní s KPÚ BA bude presne vymedzený v projektovej dokumentácii. Do uvedenej plochy po jej zasypaní nemožno zasahovať novými výkopmi a trasovaním inžinierskych sietí bez vykonania archeologického odkryvu predmetnej plochy.
- c. Keltsko-rímska stavba pod severnou časťou pôdorysu zimnej jazdiarne
 KPÚBA upúšťa od požiadavky prezentácie keltsko-rímskej stavby pod úrovňou podlahy v severnej časti pôdorysu zimnej jazdiarne a pokladá uvedenú požiadavku investora za prípustnú pri dodržaní nasledovných podmienok:
 Archeologický nález keltsko-rímskych murív v zimnej jazdiarni bude očistený od vrstiev dočasného prekrytia a následne vyhodnotený z hľadiska zachovaného súčasného stavu, následne v spolupráci s reštaurátorom projektant spracuje návrh na jeho opätovné prekrytie a nový zásyp s ohľadom na nutnosť ochrany originálu pred poškodením ako aj potrebu stability podlahových vrstiev rekonštruovanej zimnej jazdiarne. Týmto sa mení v tomto bode záväzné stanovisko KPÚ BA č. BA-2012/1905-2/7570/STA zo dňa 18.12.2012 k prípravnej dokumentácii „NKP Bratislavský hrad – Zimná jazdiareň, výskumná dokumentácia archeologického výskumu, číslo výskumu V 1637“, (PhDr. Margaréta Musilová, 11/2012),
- d. Keltsko-rímska stavba pod východným ohradným múrom barokovej záhrady
 Investorom predložená štúdia obsahuje aj schématický návrh zámeru prezentácie archeologického nálezu keltsko-rímskej stavby pri severovýchodnom nároží hradného paláca v polohe pod východným ohradným múrom barokovej záhrady. KPÚ BA ju považuje za dôležitú súčasť koncepcie zachovania a prezentácie archeologických nálezov na Bratislavskom hrade. Možno s určitosťou predpokladať, že jej prezentáciu v origináli pod krycou stavbou bude požadovať aj spracovávaná prípravná dokumentácia. Uvedený nález bol v projektovej dokumentácii už v predchádzajúcich stupňoch vyčlenený z priestoru garáží. Pre upresnenie podoby prezentácie tohto mimoriadne významného a dobre zachovaného nálezu umožňujúceho atraktívnu prezentáciu verejnosti je potrebné spracovať architektonickú štúdiu a predložiť ju na KPÚ BA na vydanie záväzného stanoviska.

B. Ďalšie požiadavky na projektovú dokumentáciu, resp. potrebu spracovania prípravnej dokumentácie môžu vyplývať zo záväzných stanovísk KPÚ BA k dosiaľ nepredloženým prípravným dokumentáciám.

C. Po upresnení spôsobu prezentácie KPÚ BA v záväzných stanoviskách k prípravnej dokumentácii prípadne stanoví rozsah a druh prípadnej ďalšej potrebnej prípravnej dokumentácie (napr. reštaurátorskej dokumentácie alebo iných odborných posudkov).

D. Pre realizáciu je potrebné spracovať detailné projekčné riešenie na základe geodetického zamerania architektúr s cieľom v maximálnej možnej miere zachovať pamiatkové hodnoty nálezů.

E. Všetky zásahy do historických murív antických architektúr je potrebné realizovať reštaurátorsky na základe reštaurátorskej dokumentácie spracovanej oprávnenou osobou alebo pod dohľadom reštaurátora.

F. Prípadné trasovanie inžinierskych sietí v polohách rímskych architektúr je potrebné úplne vylúčiť.

Realizačný stupeň projektovej dokumentácie bude v rozpracovanosti prerokovaný s KPÚ BA a následne predložený na vydanie záväzného stanoviska v zmysle § 32 ods.10 pamiatkového zákona.

Odôvodnenie

Záväzné stanovisko k predmetnej prípravnej dokumentácii vydáva KPÚ BA na základe žiadosti Kancelárie NR SR zo dňa 13.8.2014 a obsahujúcej: Zameranie archeologických nálezů pri SZ bastione do realizačnej dokumentácie podzemnej garáže v úrovni vjazdu, (Bouda a Masár, 06/2014), Geodetické zameranie odkrytých architektúr v severozápadnom bastione s vyznačením dotknutých rímsko-keltských murív, (Via Magna s.r.o., 07/2014) a Predbežné výsledky architektonicko-historického výskumu, plocha II, severozápadný bastion s opisom dotknutých objektů, vyhodnotením nálezů, ich charakteristikou pamiatkových hodnôt, návrhom na ochranu a spôsob prezentácie, (Via Magna, 08/2014). Nakoľko práce na vjazde do stavebnej jamy pre podzemné garáže sa spomalili v dôsledku archeologického nálezů murív objektu z keltsko-rímskeho obdobia Kancelária NR SR iniciovala v tejto veci rokovania s KPÚ BA, ktoré sa uskutočnili 14. 8.2014, 28.8.2014, 10.9.2014 a 17.9.2014, z ktorých záznamy sú súčasťou spisu. Na základe výsledkov rokovania z 17.9.2014 bolo podanie zo strany investora akcie doplnené o grafický návrh riešenia kolízie trasy plánovaného vjazdu do podzemných garáží a zachovaných murív keltsko-rímskej stavby v západnom bastione, odkrytých archeologickým výskumom, v alternatívach 1, 1b a 2 „Bratislavský hrad, zameranie archeologického výskumu pri SZ bastione vloženého do RD podzemná garáž a rekonštrukcia zimnej jazdiarne – úroveň 1.PP jazdiarne“ (Bouda a Masár,09/2014) predložený ako architektonická štúdia, t.j. prípravná dokumentácia.

Predložené záväzné stanovisko sa nevzťahuje na predloženú prípravnú dokumentáciu „Predbežné výsledky architektonicko-historického výskumu, plocha II, severozápadný bastion s opisom dotknutých objektů, vyhodnotením nálezů, ich charakteristikou pamiatkových hodnôt, návrhom na ochranu a spôsob prezentácie, (Via Magna, 08/2014)“, nakoľko záväzné stanovisko k tejto prípravnej dokumentácii bude vydané až po predložení kompletnej dokumentácie.

Kancelária NR SR ako investor akcie na rokovaní 17.9.2014 o riešení kolízie trasy plánovaného vjazdu do podzemných garáží s murivami keltsko-rímskej stavby v SZ bastione navrhla vzhľadom na zvýšenie nákladů súvisiacich so zachovaním východnej steny keltsko-rímskeho objektu na pôvodnom mieste bez rozoberania a transferov murív prehodnotenie požiadavky KPÚ BA na prezentáciu keltsko-rímskeho nálezů v priestore zimnej jazdiarne a s ním súvisiacej časti záväzného stanoviska KPÚ BA č. BA-2012/1905-2/7570 zo dňa

18.12.2012. KPÚ BA posúdil uvedenú požiadavku za prípustnú za stanovených podmienok upúšťa od požiadavky prezentácie keltsko-rímskej stavby pod úrovňou podlahy v severnej časti pôdorysu zimnej jazdiarne. Uvedené riešenie nevyklučuje možnosť prezentácie uvedeného nález v budúcnosti.

Krajský pamiatkový úrad
Bratislava
Leškova 17, 811 04 Bratislava

PhDr. Peter Jurkovič
riaditeľ

Doručuje sa :

- Kancelária Národnej rady SR, Nám. A. Dubčeka č. 1, 812 80 Bratislava,

Na vedomie :

- Miestny úrad mestskej časti Bratislava - Staré Mesto, oddelenie územného rozhodovania s stavebného poriadku pre okres Bratislava I., Vajanského nábr. 3, 814 21 Bratislava,

- KPÚ Bratislava, na založenie do spisu.

Faint horizontal lines of text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint horizontal lines of text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint horizontal lines of text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint horizontal lines of text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint horizontal lines of text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.